

УДК 796.02(075.8)

DOI <https://doi.org/10.24195/olympicus/2024-2.8>**Дмитрук Віталій Степанович**

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я
Луцький національний технічний університет
ORCID ID: 0000-0003-1899-7681

Боровська Надія Іванівна

викладач кафедри фізичної культури, спорту та здоров'я
Луцький національний технічний університет
ORCID ID: 0009-0000-2604-9601

Гнітецький Леонід Володимирович

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
доцент кафедри освітніх, педагогічних технологій
Академія рекреаційних технологій і права
ORCID ID: 0000-0002-6905-9057

ОСОБЛИВОСТІ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СПОРТИВНІ СПОРУДИ І ОБЛАДНАННЯ»

Спортивні споруди є складним обладнанням, яким користується сучасна людина. Спортивні об'єкти застосовують усі верстви населення – від дошкільнят до людей старшого віку, як здорові, так і з особливими потребами. Мережа спортивних споруд в Україні, на жаль, є застарілою і не завжди цікавою для сучасної молоді. Для того щоб залучити молоде покоління до фізичної культури та спорту, слід реконструювати наявні та модернізувати сучасні спортивні об'єкти. У разі встановлення спортивного обладнання варто враховувати вимоги раціональної експлуатації.

Вивчення дисципліни «Спортивні споруди і обладнання» у закладах вищої освіти фізкультурного спрямування є важливою ланкою в системі знань майбутніх педагогів, тренерів та інструкторів. Майбутні спеціалісти мають отримати належні знання про сучасне спортивне обладнання, його особливості, а також отримати навички щодо його експлуатації.

Мета та завдання дослідження – визначення змісту робочої програми з навчальної дисципліни «Спортивні споруди і обладнання» для здобувачів спеціальності 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)» освітнього рівня «бакалавр».

Для досягнення мети дослідження було застосовано загальнонаукові методи теоретичного пізнання, педагогічні спостереження.

Мета навчальної дисципліни – вивчення загальних основ експлуатації спортивного обладнання, яке призначене для занять руховою активністю, фізкультурно-оздоровчих заходів за місцем проживання, в закладах освіти, в місцях відпочинку тощо. Завдання навчального курсу: 1) набуття здобувачами освіти знань про спортивне обладнання, що забезпечує розвиток масової фізичної культури і спорту; 2) вивчення норм і правил формування мереж спортивних споруд, а також організаційно-технічних заходів з їх проектування, будівництва та експлуатації; 3) опанування теоретичних і практичних знань про норми й правила спортивної технології, вмінь застосовувати ці знання на етапах проектування, будівництва та функціонування спортивного обладнання.

Робоча програма навчальної дисципліни розробляється лектором – провідним викладачем кафедри або створеною для цього робочою групою кафедри, яка викладає цю дисципліну на основі освітньої програми та навчального плану підготовки фахівця певного освітнього ступеня.

Ключові слова: робоча програма, спортивні споруди, здобувачі освіти, лекції, навчальна дисципліна.

Вступ. Нині фізична культура і спорт надають можливість змінити малорухливий спосіб життя людей [1], вони є джерелом виховання здорової нації, тобто резервом удосконалення виробничих сил із забезпеченням високої продуктивності праці. Заняття фізичною культурою і спортом неможливі без використання спортивних споруд [2; 3; 4]. Мережа робочих спортивних споруд забезпечує застосування великої кількості різних видів фізичних вправ. Спортивне обладнання є найскладнішим серед усіх споруд, яке використовує людина під час свого дозвілля. Спортивні об'єкти використовують усі верстви населення – від дошкільнят до людей похилого віку, як здорові, так і з особливими потребами [5; 6; 7]. Мережа спортивних споруд у нашій державі є застарілою і не завжди цікавою для сучасної молодої людини. Для того щоб привабити молоде покоління до рухової активності, слід реконструювати та будувати сучасні спортивні об'єкти [8; 9; 10]. Під час будівництва спортивних споруд варто враховувати вимоги спортивної педагогіки, правила безпечної експлуатації. Натепер спортивні споруди є в різних формах власності [11; 12; 13].

Вивчення дисципліни «Спортивні споруди і обладнання» в закладах вищої освіти фізкультурного спрямування є складовою ланкою в системі знань майбутніх педагогів, тренерів та інструкторів [14; 15; 16]. Майбутні спеціалісти мають опанувати знання про сучасне спортивне обладнання, його особливості, а також набути навички щодо його експлуатації [17; 18].

Мета та завдання дослідження – визначення змісту робочої програми з навчальної дисципліни «Спортивні споруди і обладнання» для здобувачів спеціальності 014.11 «Середня освіта (Фізична культура)» освітнього рівня «бакалавр».

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження було застосовано такі методи і прийоми наукового дослідження: загальнонаукові методи теоретичного пізнання, педагогічні спостереження.

Результати. Мета навчальної дисципліни «Спортивні споруди і обладнання» – вивчення загальних основ проектування, будівництва, ремонту та експлуатації спортивного обладнання, яке призначене для занять руховою активністю, проведення фізкультурно-оздоровчих заходів за місцем проживання, в закладах освіти, в місцях відпочинку тощо.

Завдання курсу: 1) набуття здобувачами освіти знань про спортивне обладнання, що забезпечує розвиток масової фізичної культури і спорту; 2) вивчення норм і правил формування мереж спортивних споруд, а також організаційно-технічних заходів з їх проектування, будівництва та експлуатації; 3) опанування теоретичних і практичних знань про норми й правила спортивної технології, набуття вміння застосовувати ці знання на етапах проектування, будівництва і функціонування спортивного обладнання.

У результаті опанування навчального курсу здобувач повинен знати:

1) спортивне обладнання, які використовуються в дошкільних та закладах загальної середньої освіти;

2) спортивне обладнання, які використовуються в позашкільних установах;

3) класифікацію спортивного обладнання;

4) вимоги до критих та відкритих споруд;

5) вимоги до будівництва футбольних полів, легкоатлетичних секторів та бігових доріжок;

6) характеристику основного спортивного обладнання;

7) покриття спортивних споруд;

8) організацію будівництва, ремонту та догляд за спортивними спорудами;

та вміти:

1) застосовувати свої знання за доглядом спортивного обладнання;

2) уміти доглядати за спортивним обладнанням;

3) уміти ремонтувати елементарні спортивні споруди;

4) вибирати відповідні місця занять фізичною активністю, правильно й ефективно експлуатувати спортивне обладнання;

5) забезпечувати безпеку занять та глядачів на спортивних об'єктах;

6) володіти навичками роботи з нормативно-технічною документацією.

Опанування навчального курсу передбачає формування у здобувачів освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми 014.11 Середня освіта (Фізична культура) (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
	Інтегральна компетентність (ІК)
	Здатність розв'язувати завдання в галузі середньої освіти, що передбачає використання концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти
	Спеціальні (фахові) компетентності (СК)
СК5	Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими потребами) в освітньому процесі та в позаурочний час
СК14	Здатність самостійно займатися фізичними вправами з учнями в закладах середньої та професійної освіти, здійснювати позакласну спортивно-масову, організаційну та навчально-методичну фізкультурно-оздоровчу діяльність
СК15	Здатність формувати в учнів уміння й навички з різних видів фізичних вправ, а також працювати в команді, взаєморозуміння та взаємодопомога засобами фізичного виховання

Лекційні заняття передбачають інформацію, яка представлена в змістовому модулі вивчення даного курсу. Практичні заняття спрямовані на закріплення теоретичного матеріалу, викладеного під час лекційного курсу.

Таблиця 2

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН14	Здатність застосовувати знання на практиці, вагомі положення в галузі фізичної культури; опановує технології гармонійного розвитку особистості, технології контролю й корекції психофізіологічного та функціонального стану, методи й засоби управління своїм станом

Теми лекційного матеріалу: Тема 1. Історичні аспекти, класифікація спортивного обладнання та його особливості; Тема 2. Класифікація спортивного обладнання; Тема 3. Загальна характеристика спортивного обладнання; Тема 4. Басейни, спеціальні спортивні споруди; Тема 5. Спортивне обладнання для зимових видів спорту; Тема 6. Криті спортивні споруди; Тема 7. Відкриті спортивні споруди; Тема 8. Будівництво спортивного обладнання; Тема 9. Обладнання для зимових видів спорту; Тема 10. Гігієна фізкультурно-спортивного обладнання; Тема 11. Спортивні комплекси; Тема 12. Фізкультурно-оздоровче обладнання; Тема 13. Особливості встановлення фізкультурно-спортивного обладнання.

Самостійна робота здобувачів освіти є основним засобом опанування навчального курсу у вільний від навчання час. Зміст самостійної роботи здобувача визначається навчальною робочою програмою дисципліни, методичними вказівками, завданнями викладача. Викладач визначає об'єм самостійної роботи, узгоджує її з іншими видами навчальної роботи, розробляє методичні вказівки проведення поточного та підсумкового контролю, проводить аналіз результатів самостійної роботи здобувача освіти.

До самостійної роботи здобувача освіти належать такі види робіт:

- 1) опанування лекційного матеріалу – 0,5 год. на 2 год.;
- 2) підготовка до семінару – 0,5 год. на 2 год.;
- 3) опрацювання тем робочої програми, які вивчаються або виносяться на самостійну роботу;
- 4) підготовка індивідуального завдання: реферату/презентації – 6–8 год.;
- 5) підготовка до модульної контрольної роботи – 8–10 год.;
- 6) підготовка до іспиту – 20 год.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою (табл. 3).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для іспиту:
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Добре
74–81	C	
64–73	D	Задовільно
60–63	E	
35–59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0–35	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Висновки. Робоча програма навчального курсу – це нормативний документ закладу вищої освіти, що визначає місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки спеціаліста, мету й завдання її опанування, роль та значення курсу для забезпечення здобувачів освіти необхідними знаннями та вміннями.

Загальновідомо, що робоча програма розробляється лектором – провідним фахівцем кафедри або створеною для цього робочою групою кафедри, яка викладає дисципліну на основі освітньої програми та навчального плану підготовки фахівця певного освітнього ступеня.

Література:

1. Мічуда Ю.П. Сфера фізичної культури і спорту в умовах ринку. Київ : Олімп. літ-ра, 2007. 216 с.
2. Дика Т.С. Формування багатофункціональних комплексів в системі міст України. *Вісник ХДАДМ*. Харків, 2009. 126 с.
3. Законодавча база фізичної культури та спорту в Україні. URL: http://www.nocukr.org/ua/officialdocuments/nok_law.html.
4. Палка Д.С. Концепція кооперованого використання шкільних спортивних споруд. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. 2008. № 15. С. 87–94.
5. Імас Є., Мічуда Ю. Тенденції розвитку сфери фізичної культури та спорту в умовах сучасного ринку. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2015. № 2. С. 142–149.
6. Приступа Є. Аналіз ринку фізкультурно-оздоровчих послуг у Львові. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2017. № 6 (62). С. 74–78.
7. Решетило С. Спортивно-фізкультурні споруди та обладнання. Львів, 2010. 245 с.
8. Вінніков О.Ю. Державне фінансування організацій громадянського суспільства. Як запровадити європейські стандарти. Київ : Агентство «Україна», 2010. 224 с.
9. Петрук Ю.О. Еволюція типів спортивних будівель та споруд. *Містобудування та територіальне планування*. 2013. Вип. 50. С. 537–541.
10. Про фізичну культуру і спорт : Закон України № 7 від 19.11.2010 р. / Кабінет Міністрів України. Київ : 2010. 50 с.
11. Борек З. Польський досвід оздоровчо-рекреаційної діяльності з використанням спортивних споруд типу «Орлик». *Спортивна наука України*. 2015. № 2. С. 48–54.
12. Концепція Загальнодержавної цільової соціальної програми «Спортивні споруди України» на 2020–2025 рр. URL : <http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/doccatalog/list?currDir=98679> (дата звернення: 10.02.2019).
13. Сергієнко В.М., Полтавцева Т. І. Технології організації спортивно-масової і фізкультурно-оздоровчої роботи. 2-е вид., перероб. і доп. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. 164 с.
14. Довгенько Ю. Сучасні підходи до обліку спортивних споруд в Україні. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2010. № 3. С. 11–13.
15. Запорожченко О. Особливості формування об'ємно-планувальних рішень екологічних спортивних споруд. *Проблеми розвитку міського середовища*. 2013. Вип. 10. С. 55–64.

16. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 9.12.2015 р. № 1320-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1320-2015-p> (дата звернення: 11.01.2017).

17. Єдиний електронний всеукраїнський реєстр спортивних споруд. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/7402>

18. Мамалига С.В. Сучасні напрямки розвитку маркетингу. *Економіка і управління*. 2012. № 3. С. 72–77.

References:

1. Michuda, Yu.P. (2007). *Sfera fizichnoyi kulturi i sportu v umovah rinku [The sphere of physical culture and sports in market conditions]*. Kyiv: Olimp. lit-ra. 216 s. [in Ukrainian].

2. Dika, T.S. (2009). Formuvannya bagatofunktsionalnih kompleksiv v sistemi mist Ukrayini [Formation of multifunctional complexes in the system of cities of Ukraine]. *Visnik HDADM*. Kharkiv. 126 p. [in Ukrainian].

3. Zakonodavcha baza fizichnoyi kulturi ta sportu v Ukrayini [Legislative basis of physical culture and sports in Ukraine]. Retrieved from: http://www.nocukr.org/ua/officialdocuments/nok_law.html [in Ukrainian].

4. Palka, D.S. (2008). Kontsepsiya kooperovanogo vikoristannya shkilnih sportivnih sporud [The concept of cooperative use of school sports facilities]. *Visnik Harkivskoyi derzhavnoyi akademiyi dizaynu i mistetstv. Mistetstvoznavstvo. Arhitektura*. № 15. S. 87–94 [in Ukrainian].

5. Imas, E., & Michuda, Yu. (2015). Tendentsiyi rozvitku sferi fizichnoyi kulturi ta sportu v umovah suchasnogo rinku [Trends in the development of physical culture and sports in the conditions of the modern market]. *Teoriya i metodika fizichnogo vihovannya i sportu*. № 2. S. 142–149 [in Ukrainian].

6. Pristupa, E. (2017). Analiz rinku fizkulturno-ozdorovchih poslug u Lvovi [Analysis of the physical culture and health services market in Lviv]. *Slobozhanskiy naukovo-sportivniy visnik*. № 6 (62). S. 74–78 [in Ukrainian].

7. Reshetilo, S. (2010). *Sportivno-fizkulturni sporudi ta obladnannya [Sports facilities and equipment]*. Lviv. 245 s. [in Ukrainian].

8. Vinnikov, O.Yu. (2010). Derzhavne finansuvannya organizatsiy gromadyanskogo suspilstva [State funding of civil society organizations]. *Yak zaprovaditi Evropeyski standarti*. Kyiv: Agentstvo “Ukrayina”. 224 s. [in Ukrainian].

9. Petruk, Yu.O. (2013). Evolyutsiya tipiv sportivnih budivel ta sporud [Evolution of types of sports buildings and structures]. *Mistobuduvannya ta teritorialne planuvannya*. Vip. 50. S. 537–541 [in Ukrainian].

10. Pro fizichnu kulturu i sport: Zakon Ukrayini № 7 vid 19.11.2010 r. [On physical culture and sports: Law of Ukraine No. 7 of 11/19/2010]. Kabinet Ministriv Ukrayini. Kyiv: [b. v.], 2010. 50 s. [in Ukrainian].

11. Borek, Z. (2015). Polskiy dosvid ozdorovcho-rekreatsiynoyi diyalnosti z vikoristannyam sportivnih sporud tipu “Orlik” [Polish experience of health and recreation activities using sports facilities of the “Orlyk” type]. *Sportivna nauka Ukrayini*. 2015. № 2. S. 48–54 [in Ukrainian].

12. Kontsepsiya Zagalnoderzhavnoyi tsilovoyi sotsialnoyi programi “Sportivni sporudi Ukrayini” na 2020–2025 rr. [Concept of the State-wide targeted social program "Sports facilities of Ukraine" for 2020–2025]. Retrieved from: <http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/doccatalog/list?currDir=98679> [in Ukrainian].

13. Sergienko, V.M., & Poltavtseva, T.I. (2008). *Tehnologiyi organIzatsiyi sportivno-masovoyi I fizkulturno-ozdorovchoyi roboti [Technologies of organization of mass sports and physical culture and health work]*. 2-e vid., pererob. i dop. Sumi: SumDPU Im. A.S. Makarenka. 164 s. [in Ukrainian].

14. Dovgenko, Yu. (2010). Suchasni pidhodi do obliku sportivnih sporud v Ukrayini [Modern approaches to the accounting of sports facilities in Ukraine]. *Sportivniy visnik Pridniprov'ya*. 2010. № 3. S. 11–13 [in Ukrainian].

15. Zaporozhchenko, O. (2013). Osoblivosti formuvannya ob'Emno-planuvalnih rIshen ekologIchnih sportivnih sporud [Peculiarities of the formation of volume-planning solutions

of ecological sports facilities]. *Problemi rozvitku mIiskogo seredovischa*. Vip. 10. S. 55–64 [in Ukrainian].

16. Pro shvalennya Kontseptsiyi Derzhavnoyi tsilovoyi sotsialnoyi programi rozvitku fizichnoyi kulturi i sportu na period do 2020 roku: rozporядzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayini [vid 9.12.2015 r.] № 1320-r. [On the approval of the Concept of the State targeted social program for the development of physical culture and sports for the period up to 2020: order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 9, 2015 No. 1320-r.]. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1320-2015-r> [in Ukrainian].

17. Ediniy elektronniy vseukrayinskiy reestr sportivnih sporud [The only electronic all-Ukrainian register of sports facilities]. *dsmsu.gov.ua*. Retrieved from: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/7402> [in Ukrainian].

18. Mamaliga, S.V. (2012). Suchasni napryamki rozvitku marketing [Modern directions of marketing development]. *Ekonomika i upravlinnya*. № 3. S. 72–77 [in Ukrainian].

Dmytruk Vitaliy, Borovska Nadiya, Hnitetskyi Leonid

FEATURES OF THE WORK PROGRAM IN THE CURRICULUM DISCIPLINE “SPORTS FACILITIES AND EQUIPMENT”

The urgency of the problem. *Sports facilities are complex equipment used by modern people. Sports facilities are used by all segments of the population – from preschoolers to older people, both healthy and those with special needs. Unfortunately, the network of sports facilities in Ukraine is outdated and not always interesting for today’s youth. In order to attract the younger generation to physical culture and sports, existing modern sports facilities should be reconstructed and modernized. When installing sports equipment, it is necessary to take into account the requirements of rational operation.*

The study of the discipline “Sports facilities and equipment” in higher educational institutions of physical education is an important link in the knowledge system of future teachers, trainers and instructors. Future specialists should acquire proper knowledge of modern sports equipment, its features, and also acquire skills in its exploitation.

The purpose and task of the research is to determine the content of the work program in the educational discipline “Sports facilities and equipment” for applicants of the specialty 014.11 “Secondary education (Physical culture)” of the “bachelor” educational level.

Research methods. *To achieve the goal of the research, we used the following methods and techniques of scientific research: general scientific methods of theoretical knowledge, pedagogical observations.*

Research results. *The purpose of the educational discipline is to study the general basics of the operation of sports equipment, which is intended for motor activity, physical culture and health activities at the place of residence, in educational institutions, in places of recreation, etc. Objectives of the training course: 1) acquiring knowledge of sports equipment, which ensures the development of mass physical culture and sports; 2) study of norms and rules of formation of networks of sports facilities, as well as organizational and technical measures for their design, construction and operation; 3) acquisition of theoretical and practical knowledge about the norms and rules of sports technology, the ability to apply this knowledge at the stages of design, construction and operation of sports equipment.*

The working program of the educational discipline is developed by the lecturer – the leading teacher of the department or by the working group of the department created for this purpose, which teaches this discipline on the basis of the educational program and the training plan of a specialist of a certain educational degree.

Key words: *work program, sports facilities, winners, lectures, educational discipline.*